

Dojrzałość szkolna – to stopień rozwoju dziecka niezbędny do podjęcia obowiązków związanych z rozpoczęciem, nauki w szkole. Jest to gotowość do podjęcia nauki, chęć uczenia się i taki poziom rozwoju fizycznego, intelektualnego i społecznego, który pozwoli podołać swoim obowiązkom, odnaleźć się w grupie rówieśniczej i osiągnąć sukces w szkole.

Dojrzałość fizyczna - to prawidłowy rozwój fizyczny, dobry stan zdrowia, odporność na choroby i zmęczenie, prawidłowy słuch i wzrok. Uczeń zdrowy i silny mniej się męczy siedzeniem w ławce, wykonywaniem różnych prac (pisaniem, rysowaniem, wycinaniem). Jest bardziej wytrzymały i mniej choruje.

Dojrzałość manualno – motoryczna. Ważna jest ogólna sprawność ruchowa, motoryczna, koordynacja, sprawność ruchowa ręki, lateralizacja – czyli przewaga funkcjonowania narządów ruchu i zmysłu. W wieku przedszkolnym obserwować można, iż niektóre dzieci wciąż przejawiają oburęczność. W takich przypadkach trzeba zachęcać dziecko do eksperymentowania i podejmowania prób wykonywania tej samej czynności raz jedną raz drugą ręką.

Obserwować należy:

- sposób pracy
- szybkość i precyzję wykonywania czynności
- stosunek emocjonalny do posługiwania się każdą ręką.

Jeżeli dziecko nie potrafi się zdecydować, którą rękę ma wybrać, wskazana jest konsultacja z psychologiem. Dziecko dobrze przygotowane do szkoły prawidłowo trzyma ołówek, potrafi posługiwać się nożyczkami i innymi szkolnymi przyborami, chętnie rysuje, maluje, wycina, lepi.

Dojrzałość emocjonalno – społeczna:

- dziecko powinno umieć nawiązywać kontakty w grupie, odznaczać się umiejętnością rozwiązywania konfliktów, skupiać się na zadaniu, współpracować z innymi dziećmi lub rywalizować – w zależności od stawianych zadań;
- powinno umieć kontrolować emocje i panować nad nimi;
- powinno być samodzielne, wiązać buty, zapinać guziki, korzystać z toalety, itp.;
- powinno być obowiązkowe, staranne w wykonywaniu pracy;
- powinno umieć reagować adekwatnie do sytuacji (gdy nauczyciel skrytykuje zachowanie – uczeń zmartwi się, zasmuci, ale nie wpadnie w histerię, czy nie zademonstruje zachowań agresywnych);
- dziecko dojrzałe emocjonalnie potrafi wyrazić wdzięczność, przyjaźń, życzliwość;
- przeżywa radości i smutki nie tylko własne ale i kolegów – jest empatyczne.

Dojrzałość intelektualna

- wykazuje chęć do nauki czytania, pisanie, matematyki;
- posiada spory zasób wiedzy o bliższym i dalszym otoczeniu, o życiu przyrody i ludzi;
- jest spostrzegawcze, umie myśleć i wypowiadać się;
- jest ciekawe, potrafi słuchać innych, skupiać się na tym co inni mówią lub na tym co robi;
- rozumie polecenia dorosłych;
- swobodnie wypowiada się w mowie potocznej;
- posiada bogaty zasób słownictwa, który pozwala mu porozumiewać się z otoczeniem w sposób zrozumiały;
- umie wyrażać pragnienia i dzielić się wrażeniami;
- mowa powinna być poprawna pod względem gramatycznym i artykulacyjnym;
- rozwoju umysłowym świadczą też rysunki dziecka i sposób ich wykonania (rysunek dziecka spostrzegawczego będzie bogaty, bardziej kolorowy, zawiera dużo szczegółów);
- doprowadza prace do końca, by poznać jej wynik;
- jest zdolne do analizy i syntezy wzrokowej i słuchowej;
- odwzorowuje, czyta proste wyrazy;

- zna podstawowe pojęcia matematyczne;
- różnicuje, porównuje, odtwarza figury geometryczne;
- odróżnia kierunki, położenie, a także proporcje odwzorowanych form graficznych;
- zapamiętuje proste melodie, rymowanki.

Ważne jest, aby rozwój dziecka w poszczególnych sferach był harmonijny, bowiem gotowość do podjęcia nauki wymaga ogólnej dojrzałości dziecka. O powodzeniu w szkole zdecyduje zarówno rozwój intelektualny, jak i emocjonalny, manualno – motoryczny, fizyczny oraz motywacja do podjęcia nauki.